

V Bruseli 24. 7. 2019
COM(2019) 360 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Smerom k lepšiemu vykonávaniu rámca EÚ pre boj proti praniu špinavých peňazí
a financovaniu terorizmu**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Smerom k lepšiemu vykonávaniu rámca EÚ pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu

I. ÚVOD

Riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu naďalej predstavujú závažný problém z hľadiska integrity finančného systému Únie a bezpečnosti jej občanov. Podľa zistení Europolu¹ sa až 0,7 – 1,28 % ročného hrubého domáceho produktu Európskej únie (EÚ) „využíva pri podozrivých finančných činnostiach“². Boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu je preto pre Úniu dôležitou prioritou a súčasťou budovania bezpečnostnej únie.

Únia v priebehu času vytvorila pevný regulačný rámec na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v súlade s medzinárodnými normami prijatými Finančnou akčnou skupinou. Je potrebné, aby tento regulačný rámec držal krok so zvyšujúcou sa integráciou finančných tokov na vnútornom trhu, meniacimi sa trendmi, technologickým vývojom a vynaliezavosťou páchatel'ov trestnej činnosti pri využívaní nedostatkov a medzier v systéme.

V tomto oznámení sa uvádza zhrnutie súboru správ týkajúcich sa právneho rámca Únie na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a jeho vykonávania. Sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu je dvojročné nadnárodné hodnotenie rizík³, vypracované Komisiou, zamerané na riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktorým čelí vnútorný trh Únie, posúdenie nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ, ako aj správa o spolupráci medzi finančnými spravodajskými jednotkami⁴ a správa o prepojení vnútroštátnych centralizovaných automatizovaných mechanizmov členských štátov v oblasti bankových účtov⁵.

Účelom zistení uvedených v tomto oznámení a v dnes prijatých správach je poskytnúť informácie pre diskusiu o tom, ako by sa mohol ďalej zlepšiť rámec pre boj proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu, a poskytnúť základ pre ďalšie diskusie s príslušnými zainteresovanými stranami.

II. KONTEXT: VÝVOJ PRÁVNEHO RÁMCA K SÚČASNÉMU STAVU

Únia za posledné roky zásadným spôsobom posilnila svoj právny rámec pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. V máji 2015 bola prijatá štvrtá

¹ Europol je orgán presadzovania práva EÚ, <https://www.europol.europa.eu/>.

² Finančná spravodajská skupina Europolu, správa „Od podozrenia k činu“, 2017:

<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/suspicion-to-action-converting-financial-intelligence-greater-operational-impact>.

³ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o hodnotení rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktoré má vplyv na vnútorný trh a súvisí s cezhraničnou činnosťou, COM(2019) 370.

⁴ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o posúdení rámca pre spoluprácu medzi finančnými spravodajskými jednotkami, COM(2019) 371.

⁵ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vzájomnom prepojení vnútroštátnych centralizovaných automatizovaných mechanizmov (centrálnych registrov alebo centrálnych elektronických systémov vyhľadávania údajov) členských štátov v oblasti bankových účtov, COM(2019) 372.

smernica o boji proti praniu špinavých peňazí⁶, ktorú členské štáty mali transponovať do júna 2017⁷.

V apríli 2018 bola ako súčasť akčného plánu na posilnenie boja proti financovaniu terorizmu, prijatého vo februári 2016⁸, a v reakcii na odhalenia v rámci aféry Panama Papers v apríli 2016 prijatá piata smernica o boji proti praniu špinavých peňazí⁹, ktorú majú členské štáty transponovať do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov do januára 2020. Touto revíziou sa zvyšuje transparentnosť informácií o konečných užívateľoch výhod, finančným spravodajským jednotkám sa poskytuje širší prístup k informáciám, podporuje sa spolupráca medzi orgánmi dohľadu a regulujú sa virtuálne meny a predplatené karty s cieľom lepšie predchádzať financovaniu terorizmu.

Pokiaľ ide o finančný sektor, na základe nových pravidiel o výmene a poskytovaní informácií by sa mala výrazne zlepšiť spolupráca medzi orgánmi prudenciálneho dohľadu a orgánmi dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu¹⁰ a zároveň by sa mala posilniť úloha Európskeho orgánu pre bankovníctvo pri zabezpečovaní dodržiavania pravidiel Únie a podporovaní spolupráce v otázkach spojených s bojom proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

Tento preventívny rámec ďalej dopĺňa smernica 2018/1673 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva¹¹ tým, že sa v nej harmonizuje vymedzenie trestného činu prania špinavých peňazí a súvisiace sankcie. Smernica nadobudla účinnosť v decembri 2018 a členské štáty ju majú transponovať do decembra 2020.

Smernica 2019/1153, ktorou sa uľahčuje využívanie finančných a iných informácií¹², predstavuje ďalšie posilnenie právneho rámca trestného práva, pretože sa ňou orgánom presadzovania práva umožňuje získať rýchlejší prístup k finančným informáciám a podporuje sa ňou výmena finančných informácií medzi orgánmi presadzovania práva a finančnými spravodajskými jednotkami. Smernica nadobudne účinnosť v auguste 2019 a členské štáty ju budú musieť transponovať do augusta 2021.

---

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 73).

⁷ Komisia posudzuje transpozíciu štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí a zároveň overuje, či členské štáty uplatňujú dané pravidlá. Komisia začala postup v prípade nesplnenia povinnosti proti všetkým 28 členským štátom, keďže dospela k záveru, že oznámenia predložené členskými štátmi nesvedčia o úplnej transpozícii tejto smernice.

⁸ COM(2016) 050 final.

⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ, Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 43.

¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/878 z 20. mája 2019, ktorou sa mení smernica 2013/36/EÚ, pokiaľ ide o oslobodené subjekty, finančné holdingové spoločnosti, zmiešané finančné holdingové spoločnosti, odmeňovanie, opatrenia a právomoci v oblasti dohľadu a opatrenia na zachovanie kapitálu, Ú. v. EÚ L 150, 7.6.2019.

¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva; PE/30/2018/REV/1; Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 22 – 30.

¹² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1153 z 20. júna 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá uľahčovania využívania finančných a iných informácií na predchádzanie určitým trestným činom, ich odhaľovanie, vyšetrovanie alebo stíhanie a ktorou sa zrušuje rozhodnutie Rady 2000/642/SVV, Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019.

III. RIZIKÁ SPOJENÉ S PRANÍM ŠPINAVÝCH PEŇAZÍ A FINANCOVANÍM TERORIZMU A OBLASTI VYŽADUJÚCE ZLEPŠENIE

Napriek nedávnomu posilneniu legislatívneho rámca stále pretrvávajú určité výzvy. Komisia dnes zverejňuje sériu správ, v ktorých sa hodnotia riziká a identifikujú oblasti vyžadujúce zlepšenie.

a) Hodnotenie rizík, ktoré majú vplyv na Úniu

Komisia v prvom rade predkladá **nadnárodné hodnotenie rizík** zamerané na riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktoré majú vplyv na vnútorný trh Únie a súvisia s cezhraničnou činnosťou, ako sa vyžaduje v článku 6 štvrtej smernice o praní špinavých peňazí. Aktualizuje sa ním prvé nadnárodné hodnotenie rizík prijaté v roku 2017¹³ a nadväzuje sa v ňom na odporúčania adresované aktérom zapojeným do boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu¹⁴.

Zo správy vyplýva, že jednotliví aktéri vykonali väčšinu odporúčaní z prvého nadnárodného hodnotenia rizík. Zároveň pretrvávajú niektoré horizontálne zraniteľné miesta, konkrétne miesta týkajúce sa anonymných produktov, určovania konečných užívateľov výhod a nových neregulovaných produktov, ako sú napríklad virtuálne aktíva. Očakáva sa, že niektoré z nich sa odstránia pri nadchádzajúcej transpozícii piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí, napríklad zahrnutím poskytovateľov virtuálnych mien do rozsahu pôsobnosti uvedenej smernice a rozšírením a zvýšením prístupnosti registrov informácií o konečných užívateľoch výhod. Ďalšie horizontálne zraniteľné miesta spojené s finančnými spravodajskými jednotkami a finančným dohľadom sú identifikované v správe Komisie o finančných spravodajských jednotkách a správe Komisie o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ. V správe sa uvádzajú odporúčania pre každý sektor, pričom dodržiavanie týchto odporúčaní bude predmetom preskúmania v rámci ďalšieho nadnárodného hodnotenia rizík, ktoré má byť vydané do dvoch rokov.

b) Oblasti rámca EÚ pre boj proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu, ktoré si vyžadujú zlepšenie

V správe o **posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ**¹⁵ sa vychádza zo skutočností uvedených v prípadových štúdiách, ktoré zahŕňajú vzorku desiatich zverejnených prípadov týkajúcich sa úverových inštitúcií v období rokov 2012 – 2018. Posudzuje sa v nej úloha úverových inštitúcií, ako aj právomoci a opatrenia orgánov dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu a orgánov prudenciálneho dohľadu. Správa sa predkladá v reakcii na závery Rady o akčnom pláne na boj proti praniu

¹³ COM(2017) 340 final, 26. 6. 2017.

¹⁴ Posudzovanie rizík spojených s tretími krajinami predstavujúcimi významné hrozby pre finančný systém Únie je aj naďalej samostatným procesom mimo tohto nadnárodného hodnotenia rizík a vykonáva sa prostredníctvom delegovaných aktov Komisie, v ktorých sa identifikujú takéto vysokorizikové tretie krajiny. Aktuálny zoznam vysokorizikových tretích krajín je stanovený v delegovanom nariadení Komisie (EÚ) 2016/1675 zo 14. júla 2016, ktorým sa smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 dopĺňa o identifikáciu vysokorizikových tretích krajín so strategickými nedostatkami, naposledy zmenenom delegovaným nariadením (EÚ) 2018/1467 z 27. júla 2018. V nadväznosti na zamietnutie delegovaného nariadenia, ktoré Komisia prijala 13. februára 2019 a ktorým sa mal nahradiť súčasný zoznam, zo strany Rady Komisia spolupracuje s Európskym parlamentom a Radou na vylepšenej metodike a zintenzívnila svoju spoluprácu s dotknutými tretími krajinami, ako aj s Finančnou akčnou skupinou (FATF).

¹⁵ Správa Komisie Európskemu Parlamentu a Rade o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ, COM(2019) 373.

špinavých peňazí zo 4. decembra 2018¹⁶, v ktorých sa Komisia vyzýva vykonať „preskúmanie *post mortem* nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ“.

Pri analýze vybraných prípadov boli odhalené závažné zlyhania úverových inštitúcií z hľadiska plnenia základných požiadaviek smernice o boji proti praniu špinavých peňazí, ako sú hodnotenie rizík, povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi a ohlasovanie podozrivých transakcií a činností finančným spravodajským jednotkám. V niektorých prípadoch dokázali orgány dohľadu účinne vopred identifikovať nedostatky v rámci úverových inštitúcií a požadovať nápravné opatrenia, no v mnohých ďalších prípadoch orgány dohľadu zasiahli, až keď sa významné riziká stali realitou alebo až keď opakovane došlo k nedodržiavaniu požiadaviek a zlyhaniu riadenia. Následné opatrenia dohľadu, ktoré boli úverovým inštitúciám uložené, sa značne líšili, pokiaľ ide o včasnosť a účinnosť. Skupinový dohľad vykazoval z pohľadu boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu značné nedostatky. Fragmentácia regulácie a dohľadu mala vplyv na účinnosť spolupráce medzi rôznymi dotknutými aktérmi.

V správe o **finančných spravodajských jednotkách**¹⁷ sa posudzuje rámec pre spoluprácu finančných spravodajských jednotiek s tretími krajinami, ako aj prekážky a príležitosti z hľadiska posilnenia spolupráce medzi finančnými spravodajskými jednotkami v Európskej únii vrátane možnosti vytvorenia koordinačného a podporného mechanizmu. Správa sa zverejňuje v zmysle právnej povinnosti Komisie podľa článku 65 ods. 2 smernice o boji proti praniu špinavých peňazí.

Z posúdenia vyplynulo, že niektoré finančné spravodajské jednotky nedokážu rozvíjať zmysluplnú komunikáciu s povinnými subjektmi prostredníctvom poskytovania spätnej väzby ku kvalite správ o podozrivých transakciách. Prekážkou z hľadiska kvality správ, ktoré predkladajú povinné subjekty, sú aj chýbajúce vzory ohlasovacích formulárov. Niekoľko finančných spravodajských jednotiek nespĺňa v plnej miere povinnosť vymieňať si informácie s ostatnými finančnými spravodajskými jednotkami. Významným faktorom sú podľa všetkého opakujúce sa technické problémy spojené s fungovaním siete FIU.net, ktoré sťažujú výmenu informácií medzi finančnými spravodajskými jednotkami. Z posúdenia takisto vyplynulo, že v dôsledku neregulovania výmen informácií medzi finančnými spravodajskými jednotkami členských štátov a finančnými spravodajskými jednotkami tretích krajín sa takéto výmeny uskutočňujú neharmonizovaným spôsobom. Takisto je potrebné zabezpečiť, aby tieto výmeny boli v súlade s rámcom Únie na ochranu údajov.

Poslednou predkladanou správou je správa o **vzájomnom prepojení vnútroštátnych centralizovaných automatizovaných mechanizmov členských štátov v oblasti bankových účtov**¹⁸, ktorá je vypracovaná v nadväznosti na článok 32a ods. 5 smernice o boji proti praniu špinavých peňazí, v ktorom sa od Komisie vyžaduje posúdenie podmienok, technických špecifikácií a postupov na zaistenie bezpečného a účinného prepojenia centralizovaných automatizovaných mechanizmov. V správe sa preto posudzujú rôzne IT riešenia na úrovni EÚ, ktoré sú už v prevádzke alebo sa v súčasnosti vyvíjajú a ktoré môžu poslúžiť ako model prípadného prepojenia centralizovaných mechanizmov. V správe sa dospelo k záveru, že prepojenie je technicky uskutočniteľné a že vzhľadom na skutočnosť, že prepojenie centralizovaných mechanizmov v rámci

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/12/04/money-laundering-council-adopts-conclusions-on-an-action-plan-for-enhanced-monitoring/>.

¹⁷ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o posúdení rámca pre spoluprácu medzi finančnými spravodajskými jednotkami, COM(2019) 371.

¹⁸ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vzájomnom prepojení vnútroštátnych centralizovaných automatizovaných mechanizmov (centrálnych registrov alebo centrálnych elektronických systémov vyhľadávania údajov) členských štátov v oblasti bankových účtov, COM(2019) 372.

celej EÚ by v budúcnosti urýchlilo prístup k finančným informáciám a uľahčilo cezhraničnú spoluprácu, Komisia zamýšľa pokračovať v konzultáciách s príslušnými zainteresovanými stranami, vládami, ako aj s finančnými spravodajskými jednotkami, orgánmi presadzovania práva a úradmi pre vyhľadávanie majetku ako s potenciálnymi „koncovými používateľmi“ prípadného systému prepojenia. Na dosiahnutie prepojenia by bol nevyhnutný legislatívny nástroj.

IV. ZÁVER

Boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu je nepretržitá úloha opierajúca sa o regulačný rámec, ktorý treba pravidelne aktualizovať, aby držal krok s novým vývojom. Dosiahol sa veľký pokrok pri zlepšovaní existujúceho rámca, najmä prostredníctvom legislatívnych úprav vykonaných v posledných rokoch. Pri vykonávaní tohto rámca však existujú výrazné rozdiely, ktoré predstavujú štrukturálny problém z hľadiska schopnosti Únie predchádzať tomu, aby bol finančný systém využívaný na nezákonné účely.

Na integrovanom vnútornom trhu predstavujú fragmentácia a nedostatky pri vykonávaní právneho rámca hrozbu pre integritu finančného systému Únie a všeobecnejšie aj hrozbu pre bezpečnosť Únie. Je preto nevyhnutné prijať rúzne, rýchle a súdržné opatrenia priebežného charakteru na zabezpečenie úplného, súdržného a účinného vykonávania právnych predpisov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu, a to predovšetkým zo strany príslušných orgánov, ako sú orgány dohľadu a finančné spravodajské jednotky. Komisia bude naďalej monitorovať vykonávanie aktualizovaného právneho rámca, ako aj odporúčania uvedených v jej nadnárodnom hodnotení rizík.

Zatiaľ čo mnohé riziká a nedostatky sa už vďaka nedávnym zmenám v regulačnom rámci vyriešili alebo budú zakrátko vyriešené, niektoré zo zistených nedostatkov majú štrukturálnu povahu a vyriešené ešte nie sú.

Účelom zistení uvedených v dnes prijatých správach je poskytnúť informácie na diskusiu o tom, ako by sa mohol ďalej zlepšiť rámec pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, a poskytnúť základ pre ďalšie diskusie s príslušnými zainteresovanými stranami.

Mohla by sa zväziť hlbšia harmonizácia súboru pravidiel týkajúcich sa boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu. Jednou z možností by bola transformácia smernice o boji proti praniu špinavých peňazí na nariadenie, ktoré by umožňovalo stanoviť harmonizovaný, priamo uplatniteľný regulačný rámec Únie na boj proti praniu špinavých peňazí. Mohlo by sa naplánovať aj viacero alternatív s cieľom zabezpečiť vysokú kvalitu a konzistentnosť dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí vo finančnom sektore, čo si môže vyžadovať poverenie orgánu Únie vykonávaním osobitných úloh v rámci dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí. Z posúdení okrem toho vyplýva potreba účinnejšieho mechanizmu na koordináciu a podporu cezhraničnej spolupráce finančných spravodajských jednotiek a analýz, ktoré vykonávajú.